

Кыргыз Республикасы
Өзгөчө кырдаалдар министрлиги

Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору
(ӨКШЧД)

Кызыкдар тараптардын катышуу планы
(КТКП)

Сентябрь 2025

Аббревиатура

ӨКШЧД	Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору
КТКП	Кызыкдар тараптардын катышуу планы
ЖСЧБП	Жаратылыш жана социалдык чөйрөнү башкаруу планы
АКМ	Арыздарды кароо механизми
СЭЗ / СК	Сексуалдык эксплуатация жана зомбулук/ сексуалдык кысым
ЭСМП	Экологиялык жана социалдык милдеттенмелер планы
СЭС	Дүйнөлүк банктын социалдык жана экологиялык стандарттары
ФАП	Фельдшердик-акушердик пункт
БӨУ	Бейөкмөт уюм
ОО	Коомдук бирикме
КР ӨКМ	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги
ЮНИСЕФ	Бириккен Улуттар Уюмунун Балдар фонду
МОТ	Эл аралык эмгек уюму
ЖК КР	Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши

Мазмуну

1. КОНТЕКСТ ЖАНА КИРИШҮҮ	5
1.1 Контекст	5
1.2 Долбоордун сүрөттөлүшү	5
1.3 Кызыктар тараптардын катышуу пландын максаты	8
2. УКУКТУК НЕГИЗДЕР	10
2.1. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган негизги жоболор	10
2.2. Дүйнөлүк банктын кызыктар тараптардын катышуусуна карата талаптар	11
3. ДОЛБООРДУН КОМПОНЕНТТЕРИ БОЮНЧА КЫЗЫКТУУ ТАРАПТАРДЫ АНЫКТОО ЖАНА АНАЛИЗДӨӨ	12
3.1 Методологиясы	12
4. КЫЗЫКТУУ ТАРАПТАРДЫН КАТЫШУУ ПРОГРАММАСЫ	17
4.1 Долбоорду даярдоо этабында кызыктар тараптардын катышуусун карап чыгуу	17
4.2. Кызыктар тараптардын катышуу планын ишке ашыруунун этаптары	17
4.3 Сунушталган ачыкка чыгаруу (малымдоо) стратегиясы	20
4.4. Аялуу жана потенциалдуу четтетилген топторду катышуусу боюнча сунушталган стратегия	21
5. РЕСУРСТАР ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИК	23
6. АРЫЗДАРДЫ КАРОО МЕХАНИЗМИ (АКМ)	25
6.1 Процедуранын колдонуу жолу	25
6.2 Сексуалдык эксплуатациялоо жана зомбулук/ сексуалдык кысым (СЭЗ/СК) менен байланышкан арыздарды кароо	27
6.3 Дүйнөлүк банктын арыз кароо механизмдери	27
7. МОНИТОРИНГ ЖАНА ОТЧЕТ БЕРҮҮ	29
7.1 Кызыктар тараптары катышуу планын ишке ашыруусун мониторинг жүргүзүү	29
7.2 Аялуу топторго билдирүү	30
8. ТИРКЕМЕЛЕР	31
Тиркеме А. Арыз формасы	31
Тиркеме В. АКМ протоколунун формасы	32
Тиркеме С. Арызды каттоо журналы	33
Тиркеме Д. Кызыктар тараптардын консультациясынын отчету	34

Таблицалар

Таблица 1. Категориялар боюнча кызықдар тараптарды аныктоо	13
Таблица 2. Деңгээлдер боюнча кызықдар тараптарды анализдөө	14
Таблица 3. Кызықдар тараптар катышуу программасы	18
Таблица 4. Аялуу/потенциалдуу алынып салынган топтордун картасы	21

1. КОНТЕКСТ ЖАНА КИРИШҮҮ

1.1. Контекст

Кыргыз Республикасындагы) өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору (ӨКШЧД) Дүйнөлүк банктын Кризиске даярдык көрүү боюнча кеңейтилген инструменттеринин алкагында оперативдүү жооп кайтаруу механизмин ишке ашырууга багытталган. ӨКШЧД өлкөнүн учурдагы долбоорлор портфелине интеграциялоо кризис учурундагы токтоосуз муктаждыктар менен туруктуулукту жана калыбына келтирүүнү күчөтүү боюнча узак мөөнөттүү чаралардын ортосундагы стратегиялык балансты түзүүгө мүмкүндүк берет.

Кызыкдар тараптардын катышуусунун планын (КТКП) даярдоо учурунда ӨКШЧД долбоору али активдеше элек. Бул документ өзгөчө кырдаал учурунда долбоор расмий түрдө ишке кирсе, ишке ашырууга даярдыгын камсыз кылуу үчүн профилактикалык даярдыктын алкагында иштелип чыгууда. Конкреттүү процедуралар, байланыш адамдары жана ишке ашыруу деталдары конкреттүү кризистин мүнөзүнө, административдик чечимдерге жана активдештирүү учурундагы инфраструктуранын абалына жараша такталат.

Көп баскычтуу мамиле жана ийкемдүү реакция түзүмү аркылуу долбоор табигый, техногендик же биосоциалдык мүнөздөгү расмий түрдө таанылган өзгөчө кырдаалдарга тез жана масштабдуу жооп кайтарууга көмөктөшөт. Институционалдык ишке ашыруу Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин жана Финансы министрлигинин жетекчилиги астында, тиешелүү органдардын жана жергиликтүү бийлик органдарынын катышуусунда жүргүзүлөт. Долбоор колдонуудагы мыйзамдарда белгиленген механизмдерге, анын ичинде “Жарандык коргонуу жөнүндө” мыйзамга жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2025-жылдын 17-январындагы № 21 токтомуна, ошондой эле Дүйнөлүк банктын социалдык жана экологиялык саясатынын алкагындагы эл аралык милдеттенмелерге таянат.

1.2. Долбоордун сүрөттөлүшү

Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору (ӨКШЧД) Кыргыз Республикасында Дүйнөлүк Банктын Ыкчам жооп кайтаруу опциону/варианты аркылуу ишке ашырылууда. Бул механизм өлкөгө учурдагы Инвестициялык Долбоорлорду Каржылоо жана Натыйжага негизделген программалар операцияларынан каражаттарды кайра бөлүштүрүү аркылуу жарамдуу кризистер жана өзгөчө кырдаалдар үчүн каржылоого тез жетүүгө мүмкүндүк берет.

Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору олуттуу социалдык жана экономикалык кесепеттерге алып келген же алып келиши мүмкүн болгон окуяларга жооп катары иштетилет. Бул окуяларга табигый жана техногендик өзгөчө кырдаалдар (жер титирөө, суу ташкындары, сел, жер көчкү, кургакчылык жана техногендик кырсыктар), ошондой эле саламаттыкты сактоо тармагындагы өзгөчө кырдаалдар жана башка кризистер кирет.

ӨКШЧДнин ишке ашырылышы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 20-июлундагы № 239 "Жарандык коргонуу жөнүндө" Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2025-жылдын 17-январындагы № 21 "Кыргыз Республикасында өзгөчө кырдаалдардын классификациясын жана аларга баа берүүнүн критерийлерин бекитүү жөнүндө"

токтомуна ылайык өзгөчө абалды расмий жарыялоонун негизинде же Дүйнөлүк банк үчүн алгылыктуу болгон фактыларды билдирүүнүн негизинде жүргүзүлөт. Мындай билдирүүлөр, адатта, БУУнун агенттиктеринин же башка эл аралык уюмдардын (мисалы, ВОЗ, ФАО, МЭБ, ЮНЕП) маалыматтарын камтыган зыянды жана муктаждыктарды тез баалоонун негизинде түзүлөт.

Ар бир ӨКШЧДнин ишке ашырылышы 12 айга чейин созулат. Долбоорду ишке ашыруунун алты жылдык мөөнөтүнүн ичинде кризистердин жыштыгына жана масштабына жараша бир нече ишке ашырылышы мүмкүн. "Жарамдуу кризис же өзгөчө кырдаал" жарыяланганда, ӨКШЧД маанилүү ресурстарга жетүү жана ыкчам жооп кайтаруу мүмкүнчүлүктөрүн камсыз кылуу аркылуу калктын аялуу катмарына дароо таасирин азайтуу үчүн иштетилиши мүмкүн.

ӨКШЧД алкагында колдоого алынган иш-чаралардын негизги категорияларына жаңы физикалык инфраструктураны түзүүгө байланышпаган иш-чараларды тез каржылоосу кирет, анын ичинде:

1. **Өзгөчө кырдаалдарга жооп берүү.** Керектүү жеке коргонуу жабдыктары (ЖКЖ) менен биринчи жардам көрсөтүүчүлөрдү жабдууга жардам берүү жана үзгүлтүксүз авариялык кызматтарды камсыз кылуу үчүн тийиштүү жабдылган объектерге жетүүнү камсыз кылуу. Бул ЖКЖ (маскалар, кол каптар, костюмдар), мобилдик санитардык түйүндөр, байланыш жабдуулары жана жеңил авариялык жабдуулар менен камсыз кылууну камтыйт. Ресурстар кризистин мүнөзүнө ыңгайлаштырылат жана жабыркаган аймактарда тез жооп кайтарууну камсыз кылуу үчүн жергиликтүү же эл аралык деңгээлде сатып алынат.
2. **Үй чарбаларына шашылыш жардам көрсөтүү.** ӨКШЧД накталай акча которуу программаларын кеңейтүү аркылуу кырсыктан жапа чеккен адамдарга/ үй чарбаларына түздөн-түз шашылыш акчалай жардам көрсөтө алат. Бул алардын тиричилигин турукташтырат, бир калыпта керектелет жана азык-түлүк жана керектүү буюмдарды сатып алуу мүмкүнчүлүгүн жогорулатат. Акчалай которуулар колдонуудагы механизмдер аркылуу — «Үй-Булөгө Көмөк» даректүү социалдык жардам программасы (УБК) жана башка акчалай которуу демилгелери аркылуу өз убагында жана эффективдүү жеткирүүнү камсыз кылуу үчүн ишке ашырылат. Схеманы практикалык ишке ашыруу өзгөчө жабыр тарткан аймактарда жашаган учурдагы үй чарбаларына — УБК алуучуларга же «Социалдык паспорттун» ээлерине — шашылыш же бир жолку кошумча жөлөкпүл берүүнү, ошондой эле тиешелүү социалдык реестрдин маалымат базасы же Социалдык камсыздандыруу Министрлигинин Корпоративдик системасы аркылуу аныкталган жабыр тарткан аймактарга жаңы үй чарбаларын киргизүү мүмкүнчүлүгүн камтышы мүмкүн, чектелген мөөнөткө чукул акчалай жардам алууга.
3. **Тез жардам товарлары жана кызматтары менен камсыз кылуу.** Колдоо өзгөчө кырдаалдар учурунда жана андан кийин маанилүү кызматтарды көрсөтүүнү жана керектүү товарлардын жеткиликтүүлүгүн камсыздоого багытталат. Бул, мисалы, суу жана канализация, жеңил жабдуулар жана материалдар, негизги тамак-аш, өзгөчө маанилүү буюмдар, дары-дармек, дары-дармек жана медициналык жабдуулар сыяктуу жабыр тарткандардын токтоосуз муктаждыктарын канааттандыруу үчүн негизги товарларды жана кызматтарды сатып

алууну жана бөлүштүрүүнү каржылоону камтыйт, айыл чарба продукциялары жана ветеринардык дарылар, экологиялык таза мештер жана жеңил жабдууларды ижарага алуу мүмкүнчүлүгүн калыбына келтирүү жана өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү иш-чараларын ишке ашыруу. Бардык жеткирүүлөр кризистин мүнөзүнө ылайыкташтырылат жана эң катуу жабыркаган аймактарга тез жеткирүүнү камсыз кылуу үчүн жергиликтүү жана эл аралык жеткирүүчүлөрдөн сатып алынат.

4. **Өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин жоюуну координациялоо жана башкаруу.** Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кесепеттерин жоюу жана эрте калыбына келтирүү боюнча иш-чаралардын жүрүшүндө келтирилген кошумча эксплуатациялык чыгымдарды жабуу үчүн колдоо көрсөтүлөт, анын ичинде: эвакуациялоо, убактылуу жайгаштыруу жайларын администрациялоо, кошумча транспорттук чыгымдар (альтернативдик транспортту пайдалануу), мамлекеттик сектордун электр энергиясы үчүн төлөмдөрдүн көбөйүшү, персоналдын ашыкча иштөө убактысы, ошондой эле жеңил жана маанилүү жабдууларды (мисалы, авариялык электр менен жабдуу үчүн генераторлор, авариялык өчүрүүчү жабдууларды жана ж.б.) ижарага алуу. Ошондой эле өзгөчө кырдаалдарды жоюу боюнча иш-чараларды колдоо, оперативдүү техникалык жардам көрсөтүү жана/же сатып алуулар үчүн техникалык документтерди даярдоо үчүн зарыл болгон техникалык экспертизаны (консалтингдик кызматтарды) мобилизациялоо камсыз кылынат.

Долбоордун бенефициарлары

Долбоордун колдоосунун түздөн-түз бенефициарлары болуп Кыргыз Республикасынын жарандары саналат. Долбоор улуттук масштабга ээ жана ар кандай демографиялык жана социалдык-экономикалык топторду колдоого багытталган.

Өзгөчө кырдаалдар учурунда жана андан кийин коопсуздукту камсыз кылуу жана туруктуулукту жогорулатуу үчүн даректүү жардам көрсөтүлүп, калктын аялуу катмарына, анын ичинде аялдарга, балдарга, кары-картаңдарга жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга өзгөчө көңүл бурулат.

Аткаруучу органдар

ӨКШЧДни ишке ашыруу жана башкаруу боюнча ыйгарым укуктуу орган болуп саналган Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин координациялоосу астында ишке ашырылат. Бул министрлиги жалпы башкарууну, финансылык көзөмөлдү жана өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин жоюу боюнча иш-чараларды ишке ашырууга тартылган тиешелүү министерстволор, ведомстволор жана агентстволор менен өз ара аракеттенүүнү камсыз кылат.

Долбоордун аткаруучу органы болуп Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги (КР ӨКМ) дайындалды. Анын курамына Долбоорду ишке ашыруу бөлүмү (ДИАБ) кирет, ал Дүйнөлүк банк менен иштешүүдө далилденген тажрыйбасы бар. ДИАБ сатып алуулар, ишенимди башкаруу, мониторинг, отчеттуулук жана долбоордун экологиялык жана социалдык талаптарын сактоо үчүн жооп берет. Конкреттүү секторлордо ӨКШЧДнын иш-чараларын ишке ашыруу алардын компетенциясынын чегинде милдеттерди

аткаруу үчүн жооптуу тиешелүү мамлекеттик органдар тарабынан ишке ашырылат.

Стратегиялык башкаруу үчүн Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин жетекчилиги астында эки орган түзүлөт:

Долбоордун координациялык кеңеши (ДКК), анын курамына негизги министрликтердин жана ведомстволордун жогорку даражалуу өкүлдөрү кирет:

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Экономика жана соода министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлиги;
- Кыргыз Республикасынын Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрлиги ;
- Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги.

ДКК стратегиялык көзөмөлдү жүзөгө ашырат, ӨКШЧДнын бюджетин бекитет жана секторлор боюнча ресурстарды бөлүштүрөт, бул долбоордун өзгөчө кырдаалдарды башкаруу жана туруктуу өнүктүрүү боюнча улуттук артыкчылыктарга шайкеш келүүсүн камсыз кылат. ДКК квартал сайын же зарылчылыкка жараша төраганын демилгеси боюнча чогулат.

Техникалык Координациялык Кеңеш (ТКК) - тиешелүү министрликтердин жана ДИАБтын техникалык директорлору, сатып алуулар боюнча адистер, экологдор жана социалдык адистери киришет. ТКК сектордук экспертизаны координациялайт жана ар бир өзгөчө кырдаалдын өзгөчөлүгүн эске алуу менен ӨКШЧДнын иш-чараларына оперативдүү колдоо көрсөтөт. ТКК бардык техникалык, сатып алуу жана эксплуатациялык процедуралардын аткарылышын камсыз кылуу жана экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди башкарууну Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу ДИАБга колдоо көрсөтөт.

ТККнын курамы тиешелүү министирликтердин адистерин убактылуу киргизүү жолу менен кеңейтилиши мүмкүн. Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги бардык кызыктар тараптардын ортосунда координациялоону жана байланышты камсыз кылуучу ДККнын жана ТККнын катчылыгынын милдетин аткарат.

1.3. Кызыктар тараптардын катышуу планын максаты

Кызыктар тараптардын катышуу планын (КТКП) максаты - ӨКШЧД долбоорун ишке ашыруунун бардык этаптарында - даярдоо жана ишке ашыруу стадиясынан баштап ар бир жеке ишке ашыруусу алкагындагы иш-чараларды ишке ашырууга жана аяктоого чейин кызыктар тараптарды маалымдоо, консультациялоо жана тартуу боюнча иш-чаралардын тутумун аныктоо.

План жооптуу агентстволордун негизги кызыктар тараптар менен кантип байланышып, ачык-айкындуулукту, пикирлерди эске алууну жана маалыматка жетүүнү камсыздай турганын сүрөттөйт. КТКП жарандарга жана уюмдарга долбоорго жана анын ишмердүүлүгүнө байланыштуу тынчсыздануусун

билдирүүгө, пикир билдирүүгө же даттанууларды берүүгө мүмкүндүк берген даттануулар жана сунуштар механизмин камтыйт.

КТКП алыскы аймактардын жашоочулары, карылар, майыптар, аялдар, аз камсыз болгон үй чарбалары жана ички мажбурдуу жер которгондор сыяктуу аялуу жана потенциалдуу четтетилген топторду катышуусунун ыкмаларына өзгөчө басым жасайт. План бул топтордун маалыматка, катышууга жана ӨКШЧДнын иш-аракеттеринин артыкчылыктарына бирдей жетүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга багытталган.

2. УКУКТУК НЕГИЗДЕР

2.1. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган негизги жоболор

Кыргыз Республикасында кызыкдар тараптардын катышуусу жана маалыматты ачыкка чыгаруу иши Кыргыз Республикасынын Конституциясы жана төмөнкү мыйзам актылары менен жөнгө салынат:

- Кыргыз Республикасынын Конституциясы 2021-жылдын 11-апрелиндеги.
- "Эркектер менен аялдардын бирдей укуктарынын жана бирдей мүмкүнчүлүктөрүнүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө" Кыргыз Республикасынын 2008-жылдын 4-августундагы № 184 Мыйзамы менен (2011-жылдын 14-июлундагы № 97 редакциясына ылайык).
- "Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (2008-жылдын 3-апрели, № 38)
- "Жарандардын кайрылууларын кароонун тартиби жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен 2007-жылдын 4-августундагы No 67 (27.07.2016-ж. No 151 редакциясына ылайык) .
- 2023-жылдын 29-декабрындагы № 217 «Маалыматка жетүү укугу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы .
- Кыргыз Республикасынын 2015-жылдын 31-июлундагы No 210 "Административдик иштин негиздери жана административдик жол-жоболор жөнүндө" мыйзамы.
- Кыргыз Республикасынын БУУнун Европалык Экономикалык Комиссиясынын Конвенциясына кошулуусу жөнүндө "Маалыматка жетүү, коомчулуктун чечимдерди кабыл алууга катышуусу жана экологиялык маселелер боюнча сот адилеттигине жетүүсү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы, 2001-жылдын 12-апрелиндеги No 5.

Кыргыз Республикасынын Конституциясы сөз жана сөз эркиндигине кепилдик берип, ар бир жаран ой-пикирин, идеясын, пикирин эркин билдирүүгө жана жайылтууга, адабий, көркөм, илимий жана техникалык чыгармачылыктын эркиндигине, басма сөз эркиндигине, маалымат берүүгө жана жайылтууга укуктуу экенин белгилейт. Сөз жана басма сөз эркиндигин чектеген мыйзамдарга тыюу салынган.

"Эркектер менен аялдардын бирдей укуктарынын жана бирдей мүмкүнчүлүктөрүнүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы - саясий, социалдык, экономикалык, маданий жана адам ишинин башка чөйрөлөрүндө ар кандай жыныстагы адамдарга бирдей укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу үчүн мамлекеттик кепилдиктерди белгилейт; эркектер менен аялдарды гендердик басмырлоодон коргоо үчүн арналган; жана эркектер менен аялдардын ортосундагы прогрессивдуу демократиялык мамилелерди чындоого багытталган.

"Ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын укуктары жана кепилдиктери жөнүндө" мыйзам ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга бирдей укуктарды жана мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылууга багытталган. Анын максаты – ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын толук кандуу жашоосу жана экономикалык, саясий жана маданий иш-чараларга активдүү катышуусуна шарт түзүү.

«Жарандардын кайрылууларын кароонун тартиби жөнүндө» Кыргыз

Республикасынын Мыйзамы ар бир адамдын Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына кайрылуу укугун ишке ашырууга, ошондой эле мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана кызмат адамдары тарабынан жарандардын кайрылууларын кароо тартибин укуктук жактан жөнгө салууга багытталган.

"Маалыматка жетүү укугу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамы ар бир адамдын ушул Мыйзамда аныкталган маалымат ээлерине тиешелүү маалыматка жетүү укугун ишке ашырууну жана коргоону, алардын ишинин максималдуу маалыматтык ачыктыгына, маалымдуулугуна жана айкындуулугуна жетишүүнү камсыз кылат.

Улуттук мыйзамдарга ылайык, маалыматты ачыкка чыгаруу жана консультациялоо Айлана-чөйрөнү тийгизген таасирин баалоо жана мамлекеттик экологиялык экспертизанын этабында жүргүзүлөт. Жергиликтүү долбоорлорду иштеп чыгууга коомчулуктун катышуусу төмөнкү документтер менен жөнгө салынат:

- № 60 «Кыргыз Республикасында курчап турган айлана-чөйрөгө таасирин баалоо жүргүзүү тартиби жөнүндө» жобо (2015-жылдын 13-февралы).

Кыргыз Республикасы курчап турган айлана-чөйрөнү коргоо жаатындагы көптөгөн эл аралык конвенциялардын катышуучусу болуп саналат, алардын арасында Курчап турган айлана-чөйрөнү коргоо боюнча маалыматка жетүү жана коомчулуктун курчап турган айлана-чөйрөнү коргоо маселелери боюнча чечимдерди кабыл алууга катышуусу жана сот адилеттигине жетүү жөнүндө Орхус Конвенциясы (Кыргыз Республикасынын 2001-жылдын 12-январындагы № 5 кошулуу жөнүндө Мыйзамы) башка маселелер менен катар экологиялык маалыматка жетүү маселелерин жөнгө салат.

2.2. Дүйнөлүк банктын кызыкдар тараптардын катышуусуна карата талаптар

Дүйнөлүк Банктын Экологиялык жана Социалдык Алкактары (ЭСА) 2018-жылдын 1-октябрынан тартып күчүнө кирди. Ал "Кызыккан тараптардын катышуусу жана ачыкка чыгарылышы" Социалдык жана Экологиялык Стандартты (СЭС) 10 камтыйт, ал "Каржы алуучу менен Долбоордун кызыкдар тараптарынын ортосундагы ачык жана айкын өз ара аракеттенүүнүн маанилүүлүгүн" жакшы эл аралык практиканын ажырагыс элементи катары тааныйт. СЭС 10 кызыкдар тараптардын натыйжалуу катышуусу долбоорлордун экологиялык жана социалдык туруктуулугун олуттуу түрдө жогорулатууга, алардын алгылыктуулугун жогорулатууга жана долбоорлорду ийгиликтүү иштеп чыгууга жана ишке ашырууга олуттуу салым кошо аларын баса белгилейт. СЭС 10 Банк тарабынан каржыланган бардык долбоорлорго тиешелүү. Каржы алуучу Долбоордун экологиялык жана социалдык баалоонун, ошондой эле аны иштеп чыгуунун жана ишке ашыруунун ажырагыс бөлүгү катары кызыкдар тараптар менен иштешет.

Дүйнөлүк банктын экологиялык жана социалдык стандарттары боюнча кененирээк маалымат төмөнкү шилтемеде жеткиликтүү:

<https://projects.vsemirnyjbank.org/ru/projects-operations/environmental-and-social-framework>

3. ДОЛБООРДУН КОМПОНЕНТТЕРИ БОЮНЧА КЫЗЫКТУУ ТАРАПТАРДЫ АНЫКТОО ЖАНА АНАЛИЗДӨӨ

3.1. Методологиясы

Кыргыз Республикасында ӨКШЧДны ишке ашыруунун алкагында негизги кызыкдар тараптар аныкталып, категорияларга бөлүнгөн. Талдоо өзгөчө кырдаалдардын мүнөзүнө жараша долбоордун компоненттерин жана катышуусунун деңгээлин эске алуу менен жүргүзүлгөн. Кызыкдар тараптар үч негизги топко бөлүндү: (i) түздөн-түз таасир эткен тараптар, (ii) башка кызыкдар тараптар жана (iii) аялуу жана потенциалдуу четтетилген топтору.

3.1.1. Түздөн-түз таасир этүүчү тараптар

Жабыр тарткан тараптарга ӨКШЧДнын кийлигишүүсүнөн пайда ала турган үй чарбалары жана жамааттар кирет. Аларга биринчи кезекте өзгөчө кырдаалдардан (жер титирөө, сел, сел, жер көчкү, эпидемия ж.б.) жабыркаган аймактарда жашаган адамдар кирет. Аларга аялуу үй чарбалары, аялдар, кары-картаңдар, майыптар, ички мажбурдуу жер которгондор жана негизги кызматтарга жетүү мүмкүнчүлүгү чектелген жакыр айылдык жамааттар, ошондой эле фермердик чарбалар, саламаттыкты сактоо мекемелери жана долбоордун кийлигишүүсүнөн пайда же терс таасирин тийгизиши мүмкүн болгон башка топтор кирет.

3.1.2. Башка кызыкдар тараптар

Долбоордун башка кызыкдар тараптарына ӨКШЧДнын иш-чараларын ишке ашырууга жана колдоого катышкан өкмөттүк, коомдук жана эл аралык катышуучулар кирет.

Улуттук деңгээлде бул:

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги,
- Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги (КР ӨКМ),
- тиешелүү министрликтер (саламаттык сактоо, айыл чарба, транспорт, эмгек жана социалдык коргоо, жаратылыш ресурстары жана экология ж.б.), анын ичинде авариялык логистика жана бажылык тариздөө үчүн жооптуулар (мисалы, Транспорт жана коммуникациялар министрлиги, Мамлекеттик бажы кызматы, улуттук почта кызматы);
- санитардык, ветеринардык жана экологиялык көзөмөл органдары,
- эл аралык өнөктөштөр жана донордук уюмдар, анын ичинде ВОЗ, ПРООН, ФАО, Дүйнөлүк банк ж.б.

Райондук деңгээлде кызыкдар тараптар болуп төмөнкүлөр саналат:

- райондук мамлекеттик администрациялар,
- Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин, Саламаттык сактоо министрлигинин, Социалдык өнүктүрүү министрлигинин, Айыл чарба министрлигинин жана башка тиешелүү түзүмдөрдүн аймактык бөлүмдөрү,
- райондук советтер жана алардын алдында иштеген адистештирилген комиссиялар,
- бейөкмөт уюмдардын жергиликтүү бөлүмдөрү (Save the Children, Кыргыз азиздер жана дүлөйлөр коому, Мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын ата-энелеринин ассоциациясы, «Үмүт-Надежда» балдар реабилитациялык борбору, «Коломто» коомдук фонду, «Манас»

социалдык айылы» коомдук бирикмеси, Карылар үчүн ресурстук борбор ж.б.)

Жергиликтүү деңгээлде долбоорго төмөнкүлөр каралат:

- жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары - айыл өкмөтү,
- айылдык өнүктүрүү комитеттери жана үй комитеттери,
- демилгелүү топтор, жергиликтүү волонтерлор жана диний лидерлер,
- калктын аялуу топторунун өкүлдөрү,
- жергиликтүү коомдук уюмдар жана калк менен иштөөчү коомдук бирикмелер.

Ошентип, кызыктар тараптардын түзүмү бардык деңгээлдерди камтыйт — стратегиялык мамлекеттик өнөктөштөрдөн түз бенефициарларга жана жергиликтүү ортомчуларга чейин. Толук сыпаттама жана ролдордун бөлүштүрүлүшү Кызыктар тараптардын катышуусу планынын 1 жана 2-таблицаарында келтирилет.

Таблица 1. Категориялар боюнча кызыктар тараптарды аныктоо

1-категория: Демилгечилер жана каржылоочулар

Кызыккан тарап	Мааниси/ Ролу
Кыргыз Республикасынын Өкмөтү	Ченемдик жана саясий колдоонун булагы, каржылоону бекитүү
Дүйнөлүк банк	Каржылоо, көзөмөлдөө жана Дүйнөлүк Банктын ЭСА стандарттарына ылайык келтирүү
Эл аралык донорлор жана өнөктөштөр	Кошумча каржылоо, гуманитардык жана техникалык колдоо
Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги	Каражаттарды бөлүштүрүү, координациялоо жана отчеттуулук

2-категория: Долбоордун бенефициарлары

Кызыккан тарап	Мааниси/Рол
Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги	Долбоорду ишке ашыруу, өзгөчө кырдаалдарды башкаруу, чара көрүү планын ишке ашыруу
Тийиштуу министрстволор жана ведомстволор	Тармактар боюнча чараларды ишке ашыруу: саламаттыкты сактоо, айыл чарба, экология ж.б.
Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары (айыл өкмөтү, жергиликтүү кеңештер)	Маалыматка жетүүнү камсыз кылуу, жергиликтүү ишке ашыруу жана арыздарды кароо механизм (АКМ) колдоо
Максаттуу жамааттар жана үй чарбалары	Жардам алуу, ишке орноштуруу, калыбына келтирүү, жашоо каражаттарын коргоо
Программанын катышуучулары (жеке бенефициарлар)	Колдоо чараларынан түз пайда (киреше, коопсуздук, ресурстар)
Жергиликтүү ишканалар жана жеткирүүчүлөр	Жабдууларга, кызматтарга жана долбоордун логистикасына катышуу мүмкүнчүлүгү
Кыргыз Республикасынын Транспорт жана коммуникациялар министрлиги, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик бажы кызматы, ошондой эле улуттук жана региондук логистикалык операторлор	Өзгөчө кырдаалдарда жардам көрсөтүү үчүн жүктөрдү сактоону, ташууну жана бөлүштүрүүнү уюштуруу жана координациялоо; ташылып келүүчү буюмдарды бажы жагынан жол-жоболоштурууга көмөк көрсөтүү

3-категория: Жабыр тарткан тараптар

Кызыккан тарап	Мааниси/ Ролу
----------------	---------------

Жабыркаган айылдар жана аймактар	Долбоордун иш-аракеттеринин түздөн-түз таасири
Дыйкандар, жерди пайдалануучулар	Жерге жана инфраструктурага мүмкүн болгон таасири
Аялуу калк	Четтетүү коркунучу, максаттуу киргизүү чараларынын зарылдыгы
Жергиликтүү ишканалар (иш чөйрөсүндө)	Оңдоо иштерине же логистикага байланыштуу мүмкүн болгон үзгүлтүктөр же жоготуулар
Коомдук / транспорт / кызмат колдонуучулар	Ишке ашыруу мезгилинде тосулуп калуулар, бузулуулар, жолдордун, суулардын жеткиликсиздиги ж.б

4-категория: Таасир кылуучу тараптар

Кызыккан тарап	Мааниси/ Ролу
Жогорку Кеңеш (парламент)	Мыйзам чыгаруу менен камсыз кылуу, улуттук саясаттын аткарылышын көзөмөлдөө
Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары жана техникалык көзөмөл министрлиги	Долбоордун экологиялык жана техникалык шайкештигин жөнгө салуучу
Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жана айылдык жамааттар	Катышуу, кайтарым байланыш, аткарылышын контролдоо
Фермерлер, жер пайдалануучулар (катышуучулар/ортомчулар катары)	Кызматташуу, жер боюнча чечимдерди координациялоо, жеткирүү ж.б.
Жергиликтүү маалымат каражаттары	Маалыматтарды жайылтуу, мониторинг жүргүзүү
коомдук уюмдар жана демилгелуу топтор	идеяны, планды же максатка жетүү жолун коомдук колдоо, айкындуулуктун мониторинги, укуктарды коргоо
Жеке транспорт жана кампа ишканалары	Тез жардам жүктөрдү сактоо жана жеткирүү үчүн логистикалык мүмкүнчүлүктөрдү камсыз кылуу

3.1.3. Кызыкдар тараптарды анализдөө

ӨКШЧД долбоору даярдык фазасына да, иш-чараларды активдештирүү жана ишке ашырууга да катышкан кызыкдар тараптардын кеңири чөйрөсүн камтыйт. 1-таблица долбоордун негизги компоненттеринин негизги катышуучуларынын индикативдик тизмесин камтыйт. 2- таблица талдоону кызыкдар тараптардын топторун катышуу деңгээли жана пландаштырылган функциялар боюнча классификациялоо менен толуктайт.

Таблица 2. Деңгээлдер боюнча кызыкдар тараптарды анализдөө

Деңгээл / Категория	Кызыккан тарап	Күтүлгөн роль/салымы
А. Коомчулуктун деңгээли	Долбоордун бенефициарлары-үй чарбалары	Иш-чараларга катышуу, жардам алуу, пикир алуу
	Максаттуу жамааттардын мүчөлөрү	ишке ашырууга колдоо көрсөтүү, талкууларга катышуу
	Жергиликтүү лидерлер (диний, салттуу, расмий)	Маалыматты мобилизациялоого жана жайылтууга көмөктөшүү
	Өнүктүрүү комитеттеринин мүчөлөрү (айыл өкмөтүнүн же айылдык деңгээлинде)	Жергиликтүү мониторингди жана катышууну уюштуруу
	Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын жана жергиликтүү кызматтардын кызматкерлери (тез жардам	Окуяны колдоо, жеринде маалымат

	пунктары, ветеринардык пункттар, айыл чарба кызматтары)	
	Демилгелуу топтор жана активисттер	Калктын аярлуу катмарын тартуу, пикирлерди камсыздоо
В. Райондук деңгээл	Райондун мамлекеттик администрациясы жана тиешелүү бөлүмдөр	Башкаруу, райондук деңгээлде координациялоо
	райондук техникалык комитеттер/ комиссиялар	Техникалык колдоо, координациялоо, сунуштар
С. Шаар/аймактык	Шаардык кеңештер / мэриялар	Саясий колдоо, программаларды бекитүү
	Шаардык кеңештин аткаруу структуралары	иш-чараларды ишке ашыруу, ресурстар менен камсыз кылуу
	Көчө комитеттери, кварталдык жана үй комитеттери	Коомчулукка маалымат таратуу, мобилизацияга катышуу
Д. Улуттук деңгээл	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу Жарандык коргонуунун республикалык штабы	Ведомстволор аралык жооп кайтаруу
	Жогорку Кеңеш / Социалдык саясат боюнча профилдик комитет.	Мыйзам чыгаруу, көзөмөлдөө
	Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги	Каражаттардын максаттуу пайдаланылышын көзөмөлдөө, отчеттуулук
	Кыргыз Республикасынын Эмгек, социалдык коргоо жана миграция министрлиги	Төлөмдөрдү жана социалдык чараларды уюштуруу жана координациялоо
	Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстар жана экология министрлиги	Экологиялык нормалардын сакталышын көзөмөлдөө
	Айыл чарба министрствосу	Айыл чарба тармагын колдоо, азык-түлүк коопсуздугу
	Кыргыз Республикасынын Айыл чарба министрлигине караштуу Ветеринардык жана фитосанитардык коопсуздук боюнча мамлекеттик инспекциясы	Ветеринардык көзөмөл, биологиялык коркунуч
	Саламаттыкты сактоо министрлиги	Медициналык каражаттарды контролдоо, санитардык чаралар
	Билим берүү жана илим министрлиги	Билим берүү жана тарбиялоо компоненттери
	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги	Өзгөчө кырдаалдарды жалпы пландаштыруу жана координациялоо
Е. Эл аралык өнөктөштөр	Дүйнөлүк банк	Каржылоо, көзөмөлдөө, техникалык колдоо
	ЮНИСЕФ	Социалдык коргоо программаларын жана калктын аялуу катмарын колдоо
	МОТ	Эмгек жана аялуу топтордо тажрыйба

Ғ. Коомдук уюмдар жана коомдук уюмдар	Save the Children	Санариптик төлөмдөр боюнча тажрыйба, АКМди колдоо
	Укук коргоо жана укук коргоо уюмдары	Мониторинг, укуктук колдоо, укуктарды коргоо
	Диний жана жергиликтүү бирикмелер (мечиттер, аялдар кеңештери, демилгелүү бирикмелер)	Коомчулукка маалымдоо, коомчулукту тартуу
	Кыргыз азиздер жана дүлөйлөр коому	
	Мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын ата-энелеринин ассоциациясы	
	"Үмүт-Надежда" балдар реабилитациялык борбору	
	«Карылар үчүн ресурстук борбор» коомдук бирикмеси	

Бардык кызыкдар топтор ӨКШЧД долбоорунун Операциялык колдонмосунда бекитилген кабыл алынуучу аракеттердин Позитивдүү тизмесине киргизилген иш-аракеттердин багыттары жана түрлөрү боюнча аныкталган. Бул иш-чаралар кызыкдар тарабын катышууну пландаштыруунун негизин түзөт.

3.1.4. Калктын аялуу жана потенциалдуу четтетилген топтору

ӨКШЧД долбоору максаттуу жамааттарга оң таасирин тийгизүү үчүн иштелип чыкканына карабастан, жеке адамдар, үй-бүлөлөр жана топтор бенефициарлардын арасында да, түздөн-түз колдоого алынбагандардын арасында да жетишсиз тейлөө же терс таасирин тийгизүү коркунучу бар. Аялдар, балдар, жаштар, кары-картаңдар, ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар жана өнөкөт оорулары бар адамдар өзгөчө аялуу болуп саналат. Бул топтор физикалык, социалдык, маданий жана институционалдык тоскоолдуктарга туш болушат, бул алардын маалыматка жетүүсүн, иш-чараларга катышуусун жана укуктарын ишке ашыруусун чектейт.

Долбоор максаттуу маалымат жана мындай топтордун катышуусу боюнча атайын чараларды көрөт, анын ичинде:

- максаттуу аудиториянын сабаттуулугун жана тилин эске алуу менен маалыматтык материалдарды даярдоо;
- оозеки жана визуалдык форматтарды (плакаттар, үн күчөткүчтөр, коомдук чогулуштар, видеороликтер) колдонуу менен түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- арыздарды кароо механизми (АКМ), анын ичинде арыздарды берүүнү жөнөкөйлөштүрүлгөн жана жашыруун түрдө берүү мүмкүнчүлүгү жөнүндө маалымат берүү.

Чогулуштарга жетүү үчүн же төлөмдөрдү алууда кыйынчылыктарга дуушар болушу мүмкүн болгон улгайган жарандарга жана кыймылы чектелген адамдарга өзгөчө көңүл бурулат. Мындай учурларда иш-чаралар жеткиликтүүлүгүн эске алуу менен алардын үйлөрүнө жакыныраак уюштурулат.

Көрүү же угуу жагынан майыптыгы бар адамдар көрүү куралдарын, үн күчөтүүчү жабдууларды (мегафондор, үн күчөткүчтөр), зарыл болгон учурда жаңдоо тилин же жергиликтүү социалдык кызматкерлердин ортомчуларын колдонуу аркылуу материалдар менен тааныша алышат.

Коомчулуктан четтетилген мүчөлөрүн тандоонун принциптери, чөйрөсүнүн чектөөлөрү жана долбоордук ыкмалар жөнүндө маалымат берүү үчүн кошумча күч-аракеттер жумшалат.

4. КЫЗЫКТУУ ТАРАПТАРДЫН КАТЫШУУ ПРОГРАММАСЫ

4.1. Долбоорду даярдоо этабында кызыкдар тараптардын катышуусун карап чыгуу

Учурдагы Кыргыз Республикасындагы ӨКШЧД долбоору алдын ала даярдоо стадиясында турат – алдын алуу механизминин алкагында, мүмкүн болгон активдештирүү даярдыгын камсыз кылуу.

Бул этапта негизги көңүл долбоордук документтерди иштеп чыгууга бурулат: анын ичинде Операциялык колдонмо, Экологиялык жана социалдык милдеттенмелер планы (ЭСМП) жана Жаратылыш жана социалдык чөйрөнү башкаруу планы (ЖСЧБП) жана башка коштоочу документтер, ошондой эле Арыздарды кароо механизми (АКМ) жана Кызыкдар тараптардын катышуу планы (КТКП).

4.2. Кызыкдар тараптардын катышуу планын ишке ашыруунун этаптары

ӨКШЧД долбоорунун алкагында кызыкдар тараптардын катышуусу бардык этаптарда уюштурулат: долбоордук документтерди даярдоодон баштап потенциалдуу активдештирүү жана иш-чараларды ишке ашырууга чейин. Даярдоо мезгилинде долбоордун мамилесин макулдашууга, экологиялык жана социалдык тобокелдикти алдын ала баалоону талкуулоого жана негизги инструменттерди (КТКП, ЖСЧБП, АКМ) иштеп чыгууга көңүл бурулат. Активдештирилгенден кийин, катышуу пландын негизинде үзгүлтүксүз маалыматты жайылтууну, бардык деңгээлдеги координацияны, пикирлерди жана арыздарды кабыл алууну жана иштеп чыгууну жана өзгөчө кырдаалдын мүнөзүнө жараша ыкмаларды ылайыкташтырууну каралат.

Таблица 3. Кызыктар тараптар катышуу программасы

Жок.	Долбоор дун фазасы	Катышуу чаралары	Максат	Максаттуу топ	Жооптуу органдар	Керектүү ресурстар	Мөөнөтү
1	Долбоорду даярдоо	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги жана Дүйнөлүк банк менен техникалык консультациялар	Долбоордук документтердин структурасын жана мазмунун макулдашат	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги, Дүйнөлүк банк	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги	Техникалык персонал, жолугушуу аянты, котормо/синхрондук котормо кызматтары	1-ай (баштапкы этапта)
2		Өнөр жай министрликтеринин расмий билдирүүсү	Долбоорду ведомстволор аралык макулдашууга берүү	Кыргыз Республикасынын тармактык министерстволору жана ведомстволору	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги; Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Аппараты	Расмий маалыматтык материалдар, административдик колдоо	2-ай (Банк документтердин долбоорлорун жактыргандан кийин)
3		КТКП/ ЖСЧБП /АКМ документтерин жеткирүү жана сын-пикирлерди чогултуу	Документтерди бүтүрүү үчүн сын-пикирлерди жана сунуштарды алуу	Мамлекеттик органдар, өнөктөштөр жана башка кызыктар тараптар	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги	Документтердин пакети, экологиялык жана социалдык маселелер боюнча квалификациялуу адистер	2-3 ай (расмий билдирүүдөн кийин)
4	Долбоорду ишке ашыруу	Райондук администрациялар менен маалымат жыйындары	Долбоорду ишке ашырууда жергиликтүү бийлик органдарын алардын ролу менен тааныштыруу	Райондук администрациялар, жергиликтүү кызматтар	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги; Мамлекеттик кызмат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу иштери боюнча мамлекеттик агенттик; жергиликтүү бийлик органдары	Тренерлер, таркатма материалдар, логистика, жол чыгымдары	3-ай (долбоорду активдештиргенден кийин)

5		Коомчулукка негизделген маалымат жана маалымдоо сессиялары	Максаттуу жамааттарды долбоордук иш-чараларга даярдоо	Айыл өкмөтү, жергиликтүү лидерлер, КТКПнын алкагындагы коомчулукту катышуу уюштуручу тобу, коомчулуктун мүчөлөрү	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги; жергиликтүү бийлик органдары	Маалымат комплекттери, визуалдык байланыш материалдары, логистикалык иш-чаралар, анын ичинде транспорт	3–6 ай (долбоорду активдештиргенден кийин)
6		Мониторинг жана байкоо миссиялары	Катышууну ишке ашыруунун жүрүшүн баалоо жана пикирлерди чогултуу	Бардык деңгээлдеги кызыкдар тараптар (улуттук, райондук, жергиликтүү)	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги; Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги; Дүйнөлүк банк	Жол акысы, мониторинг куралдары	Дайыма (ЖСЧБП/ АКМ графигине ылайык)
7	Долбоорду аяктоо	Долбоордун жыйынтыктары боюнча акыркы консультациялар	Катышуудан чыгуу стратегиясын, алынган сабактарды жана туруктуулук маселелерин талкуулаңыз	Бенефициарлар, жергиликтүү бийлик, тармактык мамлекеттик органдар	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги; Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги; жергиликтүү бийлик органдары	Отчеттор, семинарлар, логистика жана документтештирүү	12-ай Долбоордун циклинин аягында

СЭС 10 стандартына ылайык, Кызыкдар тараптардын катышуу планын (КТКП) ишке ашыруусу ӨКШЧД долбоору жарыялангандан көп өтпөй башталышы мүмкүн - ал тургай, долбоор дароо активдештирилбесе да - негизги кызыкдар тараптар менен алгачкы консультациялар аркылуу каралышы керек. Мындай консультациялар долбоордук чечимдерди калыптандырууга жардам берет, Жаратылыш жана социалдык чөйрө башкаруу планын (ЖСЧБП) даярдоону маалымдайт жана экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди аныктоону жана кесепеттерди азайтуу чараларын күчөтөт. Долбоор ишке киргенден кийин, КТКП өзгөчө кырдаалга ылайыкташтырылат жана долбоорду ишке ашыруунун бүткүл мезгилинин ичинде ишке ашырыла берет, ал алты жылга чейин созулушу мүмкүн.

4.3. Сунушталган ачыкка чыгаруу (малымдоо) стратегиясы

ӨКШЧД долбоорунун алкагында маалыматты ачыкка чыгаруу (малымдоо) долбоордун стадиясына, жабыр тарткан кызыкдар тараптардын мүнөзүнө жана иш-аракеттердин экологиялык жана социалдык сезимталдыгына жараша аныкталат. Негизги максат – бардык кызыкдар тараптардын, анын ичинде аялуу топтордун долбоор, анын тобокелдиктери, кесепеттерин азайтуу чаралары, даттануу механизмдери жана консультациянын натыйжалары жөнүндө өз убагында, ар тараптуу жана түшүнүктүү маалыматка жетүүсүн камсыз кылуу.

Долбоорду даярдоо фазасында негизги документтердин (КТКП, ЖСЧБП жана АКМ) жыйынтыкталган варианттары Дүйнөлүк банк жана Кыргыз Республикасынын тиешелүү министрликтери тарабынан жактырылгандан кийин ачыкка чыгарылышы күтүлүүдө. Ачыкка чыгаруу Дүйнөлүк банктын СЭС 10 талаптарына жана улуттук мыйзамдарга ылайык жүргүзүлөт.

Маалыматты ачуунун негизги ыкмалары:

- Республикалык жана ведомстволук деңгээлде: маалымат расмий каттар, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин, Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин жана/же башка ыйгарым укуктуу органдардын веб-сайттарына жайгаштыруу, ошондой эле документтерди тиешелүү мамлекеттик органдарга жана эл аралык өнөктөштөргө түздөн-түз таратуу аркылуу ачыкка чыгарылат.
- Райондук деңгээлде: Долбоордук материалдар (КТКП, ЖСЧБП жана АКМ) райондук мамлекеттик администрацияларга жана тиешелүү министрликтердин аймактык бөлүмдөрүнө берилет. Зарыл учурда презентациялар же түшүндүрүү жолугушуулары өткөрүлөт.
- Жамааттын деңгээлинде: Долбоор ишке киргенден кийин, маалымат айылдык коомчулуктарга төмөндөгүлөр аркылуу таратылат:
 - (айыл өкмөтүнүн), коомчулуктун лидерлеринин, аялдардын, жаштардын, кары-картаңдардын жана ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдардын катышуусу менен чогулуштар ;
 - визуалдык жана жеткиликтүү материалдарды колдонуу (плакаттар, баннерлер, стенддер);
 - жергиликтүү радио жана үн күчөткүч аппараттар аркылуу берүүлөр;
 - мобилдик маалымат жана ыктыярдуу топтор;

- ишенимдүү байланыш каналдары - жергиликтүү мектептер, фельдшердик-акушердик пункттар, диний мекемелер аркылуу маалымат таратуу .

Бөлүштүрүү формалары жана каражаттары:

- кат жана электрондук почта;
- мамлекеттик органдардын расмий сайттарында жарыялоо;
- жергиликтүү радиостанциялар жана мобилдик үн күчөткүчтөр;
- айыл өкмөтүнүн имаратында, медициналык пункттарда, мектептерде маалымат стенддери;
- мүмкүн болсо, мессенджерлерди (Telegram, WhatsApp) жана социалдык тармактарды колдонуу;
- Жетүү кыйын жана аялуу топтор үчүн - жеке сапарлар жана социалдык кызматкерлер аркылуу иштөө.

Маалыматтар расмий жана жергиликтүү тилдерде, зарыл болгон учурда сабатсыз топторго оозеки жана визуалдык түрдө берилет. Айрыкча, аялуу жана четтетилген топтордун бирдей маалыматка ээ болушуна, суроо берүү, түшүндүрмө алуу жана ой-пикирин билдирүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болууга өзгөчө көңүл бурулат.

Бардык негизги документтердин долбоор версиялары, анын ичинде КТКП, ЭСМП жана ЖСЧБП, Дүйнөлүк Банктын тышкы "Документтер жана Отчеттор" репозиторийинде ӨКШЧД долбоору жарыялангандан көп өтпөй, ал тургай аны активдештирүүгө чейин эле, кызыкдар тараптардын пикирлерин эртерээк кабыл алууга мүмкүнчүлүк берет. Долбоорду активдештиргенден кийин, бул документтердин акыркы версиялары бул тышкы ресурста тез арада жарыяланат жана ишке ашыруунун бүткүл мезгили ичинде актуалдуу бойдон калат.

4.4. Аялуу жана потенциалдуу четтетилген топторду катышуусу боюнча сунушталган стратегия

Аялуу же потенциалдуу четтетилген топторду катыштыруу ӨКШЧД долбоору үчүн артыкчылыктуу болуп саналат. Бул максатта, аялдар, карылар, майыптар, ички мажбурдуу жер которгондор жана башкалар сыяктуу топтор үчүн маалыматтын жана катышуунун жеткиликтүүлүгүн камсыз кылуу үчүн катышуу иш-чараларынын жүрүшүндө ылайыкташтырылган ыкмалар колдонулат. Маалыматты ачуунун жалпы стратегиясына ылайык (3.3-бөлүмдө) долбоор аялуу топторго кайрылуу үчүн максаттуу ыкмаларды колдонот: чакан топтордун жолугушуулары, үй чарбалык милдеттерине ылайыкташтырылган иш-чаралардын графиги, визуалдык жана аудио форматтары, ыктыярчылардын жардамы, зарыл болгон учурда коштоо, жергиликтүү тилдерге котормо жана жаңдоо тили. Иш-чараларды даярдоодо алардын толук жана коопсуз катышуусун камсыз кылуу үчүн конкреттүү топтордун тоскоолдуктары жана муктаждыктары алдын ала такталат.

Таблица 4. Аялуу/потенциалдуу алынып салынган топтордун картасы

Ж о к.	Аялуу/чыгарылган топтор	Катышуунун адаптациялоонун чаралары	жана сунушталган	Жооптуу бөлүм/министрлик	Мөөнөтү	Мезгилдүүлүк
--------	-------------------------	-------------------------------------	------------------	--------------------------	---------	--------------

1	Жалпысынан аялуу топтордун бардык категориялары	• Эрте катышууну камсыз кылуу; алардын пикирлерин долбоорлоого, ишке ашырууга жана мониторингге интеграциялоо	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги	Бардык этаптары	Долбоордун цикли бою дайыма
2	Маалымат алуу мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар	• Жергиликтүү бийлик (айыл өкмөтү) аркылуу жер-жерлерден тышкары жолугушууларды өткөрүү • Жыйындарга катышуу үчүн транспорт менен камсыздоо • Материалдарды жеткиликтүү тилде жана визуалдык форматта таратуу	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары	3–6 айлар (жандант уудан кийин)	Ар бир аймакка керек болсо
3	Үй башчы аялдар, жесирлер, карылар	• Жеке жолугушууларды жана чакан топтордун талкууларын уюштуруу • Визуалдык материалдарды жана плакаттарды колдонуу • Зарыл учурда жеке консультацияларды сунуштоо • Мониторинг процессинде алардын көз караштарын чагылдыруу	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары	Ишке ашыруу жана мониторинг жүргүзүү мезгилинде	Долбоордун ар бир этабына жок дегенде бир жолу
4	Карылар, өнөкөт оорулуулар жана кыймылы чектелген адамдар	• Толук жеткиликтүү жерлерди (пандустар, ачык мейкиндиктер) колдонуңуз • Радио/телевидение жана санариптик платформалар аркылуу маалыматты уктуруу • Үй-бүлө мүчөлөрүнүн же ыктыярчылардын коштоосуна уруксат берүү	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, Саламаттыкты сактоо министрлиги	3-6 ай жана долбоор аяктагандан кийин	Керек болсо
5	Угуу же көрүү мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар	• Сурдокотормочуларды тартуу • Аудио материалдарды жана тактилдик/визуалдык куралдар менен камсыз кылуу • Видео материалдарга субтитрлерди жана үн кошуу	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, Маданият жана маалымат министрлиги	Ишке ашыруу бою	Бардык коомдук иш-чараларда
6	Сабаттуулугу төмөн топтор	• Жөнөкөй моделдерди, схемаларды жана видеолорду колдонуңуз • Окулган жергиликтүү фасилитаторлор оозеки презентацияларды өткөрүңүз • Көрсөтмө куралдарды жана ролдук оюндарды колдонуңуз	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары	3–6 айлар	Керек болсо
7	Аялдар жана кыздар	• Аялдардын фокус-топторун түзүү • Жолугушууларда аялдардын лидерлигин көтөрүү • Катышуунун ийкемдүү форматтарын сунуштоо (онлайн/офлайн, үй-бүлөлөр үчүн ыңгайлуу убакыт) • Аялдар менен кыздарга тиешелүү темаларды көтөрүү	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, гендердик координаторлор	Долбоордун ишке ашыруу	Ар бир аймакта экиден кем эмес
8	Жаш балдары бар үй-бүлө	• Жеринде транспорт жана балдарды багуу менен камсыз кылуу	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги,	жамааттар менен өз ара	Ар бир сессия үчүн

	башчысы аялдар	• Ыңгайлуу убакта иш-чараларды пландаштыруу • Үй чарба башчысынын кеминде 25% аялдардын катышуусун камсыздоо	жергиликтүү бийлик органдары	аракетте нүү мезгилин де	
9	Алыскы же жетүүгө кыйын аймактардагы аялуу топтор	• Долбоордун унаалары боюнча мобилдик топторду жөнөтүү • Алардын жашаган жерлерине жакыныраак райондук деңгээлде мини-консультацияларды өткөрүү.	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, райондук мобилдик топтор	Активдеш тирүүдө жана ишке ашыруу учурунда	Ай сайын жер-жерлерге баруу учурунда
10	Коммуникацияга ишенимдүү мүмкүнчүлүгү жок аялуу топтор	• Жамааттарда кирүү чекиттерин түзүү (радио, телекөрсөтүү, ишеним телефону, маалымат киосктары) • Топтук билдирүүлөр такталарын жана мессенджерлерди колдонуңуз	Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин байланыш бөлүмү	Долбоор бою	Дайыма

5. РЕСУРСТАР ЖАНА ЖООПКЕРЧИЛИК

ӨКШЧД долбоору Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинде (КР ӨКМ) түзүлгөн уюштуруу-координациялык структуранын алкагында Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү (ДИАБ) аркылуу ишке ашырылат. ДИАБ Дүйнөлүк банк тарабынан колдоого алынган долбоорлорду ишке ашыруу тажрыйбасына ээ жана долбоордун жалпы башкаруусун жана экологиялык жана социалдык милдеттенмелердин аткарылышын, анын ичинде КТКП, ЖСЧБП жана АКМди ишке ашырууну камсыз кылат.

ДИАБдын алкагында экологиялык жана социалдык адистер үчүн кызмат орундары каралган, алар үчүн негизги жоопкерчилик:

- кызыктар тараптар менен, анын ичинде аялуу топтор менен кызматташуу боюнча иш-чараларды ишке ашыруу;
- консультацияларды жана маалыматтарды уюштуруу, өткөрүү жана документтештирүү;
- АКМ ишин башкаруу жана мониторинг жүргүзүү;
- кызыктар тараптарды тартуу маселелери боюнча үзгүлтүксүз отчетторду даярдоо;
- тиешелүү министрликтер менен экологиялык жана социалдык иштерди координациялоого катышуу.

Зарылчылыкка жараша жана өзгөчө кырдаалдын мүнөзүнө жараша ДИАБ тиешелүү министрликтердин (мисалы, саламаттыкты сактоо, айыл чарба, эмгек, экология) жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын (айыл өкмөттөрүнүн) аймактык жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлери менен ишти алып барат. Бул кызматкерлер өздөрүнүн милдеттеринин чегинде иш алып барышат жана ДИАБ менен макулдашуу боюнча жергиликтүү консультацияларды, маалыматты жайылтууга жана пикирлерди чогултууга колдоо көрсөтүшөт.

Кызыктар тараптардын катышуусу төмөндөгүлөр аркылуу көзөмөлдөнөт:

- өз ара аракеттенүү иш-чараларынын аткарылышынын жүрүшү жөнүндө кварталдык жана жарым жылдык отчеттордун негизинде сапаттуу мониторинг жүргүзүү;

- окуяларды чагылдыруу деңгээлин, суроо-талаптардын санын жана түзүмүн, катышуучулардын канааттануусун чагылдырган сандык көрсөткүчтөр;
- жеринде документтештирилген иш-чаралар, алар үчүн протоколдор, отчеттор жана жалпыланган маалыматтар менен реестрлер түзүлөт.

КТКПнын ишке ашыруу үчүн жоопкерчилик ДИАБга жүктөлөт. Долбоор ишке киргенден кийин жана өзгөчө кырдаалдын мүнөзүнө жана масштабына жараша ДИАБ кызыкдар тараптардын катышуусу боюнча иш-чараларды жетектөө үчүн экологиялык жана социалдык адистерди (же консультанттар же башка уюмдардан убактылуу жөнөтүлгөн кызматкерлер катары) жалдашат. Аларды зарылчылыкка жараша жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызматкерлери жана мобилдик түшүндүрүү топтору колдоого алат.

Активдештирилгенден кийин алардын дароо жеткиликтүү болушун камсыз кылуу үчүн, ДИАБ даярдык баскычында алдын ала тандалган квалификациялуу экологиялык жана социалдык консультанттардын кыска тизмесин даярдайт. Бул адистер же уюмдар активдештирүүнүн биринчи күнүнөн тартып КТКПны жана ЖСЧБПны ишке ашырууда кечигүүлөрдү болтурбоо үчүн тездетилген процедураларды колдонуу менен мобилизацияланат.

КТКПны ишке ашыруу толугу менен Дүйнөлүк банктын ӨКШЧД долбоору бюджетинен каржыланат. Бул каражаттар штаттык чыгымдарды, саякаттарды, консультацияларды, визуалдык жана жеткиликтүү материалдарды даярдоону, котормо жана котормо кызматтарын жана арыздарды кароо механизмдин (АКМ) иштешин камтыйт.

КТКПны ишке ашыруу үчүн гана бөлүнгөн бюджеттин өзүнчө линиясы жок болсо да, бул иш-чаралар "Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү жана башкаруу" компонентинин алкагында пландаштырылган. Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин донорлор тарабынан каржыланган долбоорлорду башкаруу тажрыйбасына таянып, бул компоненттин бюджетинин болжол менен 5% кызыкдар тараптардын катышуусун жана арыздарды кароо механизминин иштешин колдоо үчүн жетиштүү болот деп болжолдонууда.

ӨКШЧД долбоору активдештирилгенден кийин, КТКПде каралган конкреттүү муктаждыктарды, анын ичинде кызыкдар тарапты катыштыруу иш-чараларынын деталдуу бюджетин чагылдыруу үчүн жаңыланат. Жаңыланган КТКП Дүйнөлүк банктын кароосуна жана ишке ашыруунун алдында бекитүүгө берилет.

ДИАБ ошондой эле өзгөчө кырдаалдардын контексттеринин өзгөрүшүнө же кызыкдар тараптардын пикирлерине жооп катары КТКПни жаңыртуу жана долбоордун институционалдык түзүмүндө үзгүлтүксүз катышууну камсыз кылуу үчүн жооптуу болот.

ДИАБ долбоордун жалпы экологиялык жана социалдык отчеттуулугунун бөлүгү катары бул кызыкдар тараптын катышуу отчетторун Дүйнөлүк банкка берет жана кызыкдар тараптардын пикирлерине жооп катары катышуу ыкмаларын оңдоо үчүн жыйынтыктарды колдонот.

6. АРЫЗДАРДЫ КАРОО МЕХАНИЗМИ (АКМ)

6.1. Процедуранын колдонуу жолу

Долбоордун алкагында арыздарды кароо механизми ушул пландын жоболору менен толукталган колдонуудагы институттук жана административдик механизмдерге негизделет.

Негизги принцип – мүмкүн болушунча эң жөнөкөй, жеткиликтүү жана ачык-айкын ыкманы колдонуу, бул ар кандай кызыкдар же жабыр тарткан адамга долбоорго байланыштуу арызды, суроо-талапты же сунушту берүүгө мүмкүндүк берет.

АКМди ишке ашырууну Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин ДИАБы колдойт, тиешелүү органдарды жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын өкүлдөрүн тартуу менен. Бул чараларды ишке ашырууга катышкан бөдрөтчүлөрдүн (подрядчик) жумушчуларынын жана жергиликтүү тургундардын арыздарын берүү үчүн ДИАБ менен макулдашылган жана долбоордун АКМи негизинде өздөрүнүн механизмдерин ишке ашырууга милдеттүү.

Каралган этаптар:

– **Активдештирүүгө чейинки фаза (профилактикалык даярдык).** ӨКШЧД долбоору расмий түрдө ишке киргенге чейин долбоорго байланыштуу бардык арыздар, суроо-талаптар Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин азыркы учурдагы колдонуучу системалары аркылуу кабыл алынат: анын ичинде Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин расмий сайты жана Өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү бирдиктүү кызматы (Е-112). Бул каналдар бүткүл өлкө боюнча иштеп жатат жана даярдык баскычында потенциалдуу суроо-талаптарга көңүл бурулуусу камсыздалат.

– **Ишке ашыруу учуру.** ӨКШЧД долбоору расмий активдештирилгенден кийин, кызыкдар тараптары катышуу планына (КТКП) ылайык долбоорго негизделген Арыздарды кароонун атайын механизми (АКМ) түзүлөт. Бул система улуттук механизмдерди толуктап, жамааттар, жумушчулар жана башка кызыкдар тараптар үчүн өзүнчө, ачык-айкын жана жеткиликтүү каналды камсыздайт. Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин алдындагы ДИАБ тармактык органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын өкүлдөрүнүн колдоосу менен аны ишке ашырууну жүргүзөт. Долбоордук иш-чараларга тартылган бөдрөтчүлөрдүн (подрядчик) ошондой эле жумушчуларга жана жамааттарга багытталган, ДИАБ тарабынан башкарылуучу АКМ системасына шайкеш келтирилген арыздарды кароо системаларын түзүү талап кылынат.

АКМдин максаты - долбоорду ишке ашырууга байланышкан пикир келишпестиктерди, арыздарды чечүү жана чыр-чатактарды чечүү үчүн туруктуу каналды түзүү, анын ичинде жумушчулардын, камсыздоочулардын, тургундардын, аялуу топтордун өкүлдөрүнүн жана башка кызыкдар тараптардын арыздары.

Арыздын жана кароонун жалпы тартиби:

- Жергиликтүү деңгээлдеги алгачкы арыз:
 - Арыз оозеки же жазуу жүзүндө айыл өкмөтү, ДИАБдын өкүлү, долбоордун расмий ишеним телефону (эгер ишке ашырылса), арыз кутучасы же электрондук почта аркылуу берилиши мүмкүн.

- Зарыл болгон учурда адамды ишенимдүү адам (тууган, кошуна, жамаат жетекчиси) коштоп жүрүүгө болот.
- Ар бир арыз Арыздарды каттоо журналына катталып, ага уникалдуу номер ыйгарылып, келип түшкөн датасы жазылат.
- Карап чыгуу жана жооп:
 - ДИАБ (же дайындалган жооптуу адам) арызды талдайт жана 10 жумушчу күндүн ичинде чечүүнүн мүмкүн болгон варианттарын сунуштайт.
 - Макулдашылган чечим, анын ичинде аткаруунун мөөнөттөрү жана жооптуу адам жазылат.
 - Зарыл болгон учурда тактоо үчүн арыз ээси менен жолугушуу өткөрүлөт.
- Апелляция:
 - Чечим менен макул болбогон учурда, арыз ээси ДИАБтан жогору турган органына же Өзгөчө кырдаалдар министрлигине арыз менен кайрыла алат.
 - Жооп 15 жумушчу күндүн ичинде берилет.
- Көз карандысыз орган (эгер эсептешүү мүмкүн болбосо):

Өзгөчө учурларда, эгерде сунушталган чаралар арыз ээсин канааттандырбаса, алар сотко кайрылууга укуктуу. Арыз ээсине алардын укуктары жана сотко кайрылуунун жол-жоболору түшүндүрүлөт.

АКМдин иштөө принциптери:

- Конфиденциалдуулук жана арыз ээсинин кысымынан же басмырлоосунан коргоо.
- Арыз берүү акысыз.
- Аялдардын, кары-картаңдардын, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын жана ички мажбурлуу жер которгондордун калктын аялуу катмарынын арыздарын эске алуу.
- Анонимдүү арыз берүү мүмкүнчүлүгү.
- Ар бир этаптын документтери: каттоо, кароо процесси, арыздын жыйынтыгы жана жабылышы.

Бөдрөтчүлөрдүн (подрядчик) ролу:

- АКМди ишке ашырууга милдеттүү (Эмгек мамилелерин башкаруу планына караштуу) жана суроо-талаптардын журналын жүргүзүү.
- Коопсуздукка, ден соолукка, компенсацияга, эмгек шарттарына жана басмырлоого тиешелүү бардык арыздар белгиленген тартипте көз карандысыз каралууга тийиш.

Талаштарды чечүү структурасы:

- 1-инстанция - айыл өкмөтү/долбоордун жергиликтүү координатору;
- 2-инстанция - Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу ДИАБ;
- 3-инстанция - тиешелүү министрлик же республикалык жумушчу топ (зарыл болгон учурда).

Процесстин кайсы гана этабында болбосун, жабырлануучу тараптар улуттук мыйзамдарга ылайык өз укуктарын коргоого Кыргыз Республикасынын сот органдарына кайрылуу укугун сактап калышат.

6.2. Сексуалдык эксплуатациялоо жана зомбулук/ сексуалдык кысым (СЭЗ/СК) менен байланышкан арыздарды кароо

Гендердик зомбулукка (ГЗ), сексуалдык эксплуатацияга, зомбулукка же куугунтукка (СЭЗ/СК) байланыштуу арыздар болгон учурда, долбоор арыздын жалпы механизмдин толуктаган (6.1-бөлүмдү караңыз) аман калгандарга багытталган адистештирилген протоколду колдонот, ГЗ/СЭЗ/СК арыздар өзүнчө, жашыруун процесс аркылуу каралат. Мындай арыздар дароо жана жашыруун түрдө катталып, аман калгандарга багытталган адистештирилген колдоо кызматтарына жөнөтүлөт жана ар кандай иш-аракеттер аман калган адамдын ыктыярдуу жана маалымдалган макулдугу менен гана жүргүзүлөт. ГЗ/СЭЗ/СК арыздар долбоордун үзгүлтүксүз арыз кароо каналдары аркылуу каралбайт. Бардык маалыматтар катуу жашыруун сакталат жана арыздануучулар ар кандай репрессиялардан же терс кесепеттерден корголот. Жооп берүү протоколу аман калган адамдын коопсуздугуна жана бакубаттуулугуна артыкчылык берет, экинчи даражадагы виктимизацияны алдын алат жана зарыл кызматтарга (мисалы, психосоциалдык консультация, медициналык жардам, юридикалык колдоо) жетүүнү камсыз кылат.

ГЗ/СЭЗ/СК боюнча квалификациялуу адис долбоорду активдештирүү учурунда жеке консультант катары же тажрыйбалуу жергиликтүү коом уюму менен өнөктөштүк аркылуу каралат. Бул адис ишти башкарууну көзөмөлдөйт жана аман калгандарга багытталган колдоо кызматтары менен координациялайт.

Жабырлануучуларга алардын укуктары жана мүмкүнчүлүктөрү тууралуу маалымат берилишин камсыз кылуу үчүн ГЗ/СЭЗ/СК боюнча арыздарды берүүнүн жеткиликтүү каналдары жана жолдомо кызматтары боюнча маалымат ишенимдүү кишилер, анын ичинде аймактык социалдык коргоо бөлүмдөрүндөгү социалдык кызматкерлер, фельдшердик-акушердик пункттардын (ФАП) кызматкерлери жана окутулган коомдук волонтерлор аркылуу таратылат. Материалдар плакаттар, баракчалар, көчмө топтор жана оозеки инструктаждар аркылуу, өзгөчө айыл жергесинде таратылат. Аялдар, балдар жана башка аялуу топтор үчүн жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу үчүн билдирүүлөр жергиликтүү тилдерге, форматтарга жана сабаттуулук деңгээлине ылайыкталат.

6.3. Дүйнөлүк банктын арыз кароо механизмдери

Дүйнөлүк банк тарабынан каржыланган ӨКШЧД долбоордун иш-чаралары аларга терс таасирин тийгизди деп эсептеген жеке адамдар же жамааттар долбоордун арыздарды кароо механизмдин (АКМ) жана Дүйнөлүк банктын көз карандысыз механизмдерин колдоно алышат:

1. Дүйнөлүк банктын арыздарды кароо кызматы (АКК)

- Колдонуу чөйрөсү: Экологиялык же социалдык зыян, эмгектик же процедуралык бузуулар же Дүйнөлүк Банктын саясатына ылайык келбегендик боюнча даттануулар.
- Кантип арыз жазуу керек:
 - Электрондук почта: grievances@worldbank.org
 - Онлайн: www.worldbank.org/grievance
- Сиздин арызыңызга эмнелерди кошуу керек:
 - Долбоордун аталышы жана ишке ашырылган өлкө
 - Зыяндын сүрөттөлүшү жана анын сизге тийгизген таасири

- о Байланыш маалыматы (анонимдүү арызга көрсөтпөсө болот)

2. Дүйнөлүк банктын Инспекциялык тобу

- Колдонуу чөйрөсү: Бүткүл дүйнөлүк банк тарабынан анын саясаттары жана жол-жоболору сакталбагандыгы боюнча болжолдуу учурларды көз карандысыз жана конфиденциалдуу кароо.
- Кантип арыз жазуу керек:
 - о Онлайн же почта аркылуу www.inspectionpanel.org
 - о Арыз жабыр тарткан бир же бир нече адамдын же коомчулуктун атынан берилиши керек.
- Шарт: Инспектордук комиссияга кайрылардан мурун, алгач Дүйнөлүк банктын башкаруу каналдары аркылуу маселени чечүүгө аракет кылуу сунушталат.

Дүйнөлүк банктын деңгээлиндеги бул механизмдер улуттук АКМди толуктайт жана төмөнкү учурларда колдонулушу мүмкүн:

- Улуттук АКМ арызды канааттандыруу чечкен жок.
- Маселе Дүйнөлүк банктын же долбоордун аткаруучуларынын жол-жоболорду же саясаттарды бузуусуна байланыштуу.

7. МОНИТОРИНГ ЖАНА ОТЧЕТ БЕРҮҮ

7.1. Кызыкдар тараптары катышуу планын ишке ашыруусун мониторинг жүргүзүү

КТКПни ишке ашыруу иш-чаралардын натыйжалуулугун үзгүлтүксүз мониторинг жүргүзүү жана баалоо менен коштолот. Мониторинг ДИАБдын учурдагы отчеттуулук системасынын алкагында жүргүзүлөт жана кызыкдар тараптардын катышуусуна, арыздарды кароого жана долбоорду ишке ашыруунун ачыктыгына байланыштуу сапаттык да, сандык да көрсөткүчтөрдүн негизинде жүргүзүлөт.

КТКПнин аткарылышы боюнча ДИАБ үзгүлтүксүз отчетторду (чейректик, жарым жылдык жана жыйынтыктоочу) даярдайт, алар Дүйнөлүк банкка жалпы экологиялык жана социалдык отчеттуулуктун бөлүгү катары берилет.

КТКПнын отчеттуулуктун негизги элементтери:

1. СЭС10 боюнча милдеттенмелердин аткарылышы

ЭСМПде белгиленген кызыкдар тараптардын катышуусу боюнча милдеттенмелердин аткарылышынын жазуулары сакталат, анын ичинде:

- АКМдин болушу жана иштеши,
- маалыматтык жана консультациялык иш-чараларды жүзөгө ашыруу,
- аярлуу топтордун пикирин эске алуу менен,
- КТКПнин ишке ашырууга бөдрөтчүлөрдүн (подрядчик) уюмдарынын катышуусу.

2. КТКПнын алкагында алынган пикирлердин сапаттык жыйындысы.

Отчетто негизги маселелердин кыскача мазмуну жана иш-чаралардын жүрүшүндө алынган сунуштар камтылат, алардын классификациясы:

- долбоордук чечимдерди жана документтерди оңдоодо эске алынышы мүмкүн болгон маселелер;
- долбоорду ишке ашыруу стадиясында чечилүүчү маселелер;
- долбоордун алкагына кирбеген жана ведомстволор аралык же программалык жоопту талап кылган маселелер;
- техникалык, каржылык же юрисдикциялык себептерден улам долбоордун алкагында чечилбей турган маселелер.

Докладдарга жыйындардын жана коомдук талкуулардын протоколдору да катышуучулардын пикирин чагылдырган тастыктоочу документтер катары тиркелет.

3. КТКПнин сандык көрсөткүчтөрү

Натыйжалуулугун талдоо үчүн төмөнкү көрсөткүчтөр колдонулат:

- өткөрүлгөн жолугушуулардын жана консультациялардын саны (анын ичинде аялуу топтор менен),
- региондор жана кызыкдар тараптардын категориялары боюнча камтуу,
- берилген, каралган жана жабылган арыздардын саны (жалпы жана СЭЗ/СК үчүн),
- белгиленген мөөнөттө чечилген арыздардын үлүшү;

- эске алынган жана негиздөө менен четке кагылган сунуштардын үлүшү.

Мониторингдин натыйжаларынын негизинде, өзгөчө, эгерде долбоордун жайгашкан жери өзгөрсө, жаңы аялуу топтор пайда болсо же тобокелдиктер көбөйсө, ДИАБ документтин актуалдуу жана эффективдүү болушун камсыз кылуу үчүн КТКПны жаңыртууларды сунуштай алат.

7.2. Аялуу топторго билдирүү

КТКПнин аткарылышы, арыздарды кароо жана тартуунун натыйжалары жөнүндө маалыматтарды берүү аялуу топтордун өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен уюштурулат. Мониторинг жана отчеттуулуктун жалпы тутумуна кошумча (7.1- бөлүмдө), бул топтор үчүн материалдар форматы жана мазмуну боюнча ыңгайлаштырылат.

Долбоор оозеки форматтарды (жолугушуулар, түшүндүрүү сессиялары), визуалдык медианы (плакаттар, графика, маалымат баракчалары) жана волонтерлордун жана социалдык кызматкерлердин жардамы менен колдонот. Маалымат жеткиликтүү тилде, ыңгайлуу жерде жана зарыл болсо, сабаттуулук деңгээлин, жаш курагын жана башка факторлорду эске алуу менен колдоо менен берилет. Негизги максат - долбоордун маалыматына бирдей жеткиликтүүлүктү жана суроолорго же даттанууларга жооп берүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу.

8. ТИРКЕМЕЛЕР

Тиркеме А. Арыз формасы

Арыздын номери жана берилген датасы (арызды кабыл алган жооптуу адам тарабынан толтурулат):			
Фамилиясы, аты, атасынын аты: Эскертүү: Кааласаңыз, сиз анонимдүү бойдон кала аласыз же инсандык маалыматты ачыкка чыгарбоосун сурансаңыз болот.	Мен өзүмдү аныктай турган маалыматтарды ачыкка чыгарбоосун суранам. Мен анонимдүү түрдө суроо жөнөткүм келет.		
Байланыш маалыматы	Дарек:		
	Тел.:		
	Электрондук почта:		
Сиз менен кандай байланышсак болот? <i>Сураныч, кутучаны белгилеңиз.</i>	Почта аркылуу	Телефон аркылуу	Электрондук почта аркылуу
Көйгөйдүн сүрөттөлүшү: (Сураныч, көйгөйдү сүрөттөп бериңиз, анын ичинде ал ким менен, качан, кайда жана канча жолу болгон.) Кырдаалды толук түшүнүү үчүн маанилүү болгон маалыматты камтыганыңызды текшериңиз.			
Сиз пайда болгон көйгөйдү чечүүнүн кандай жолун сунуштайт элеңиз, эгерде бар болсо:			
Колу: _____			

Тиркеме В. АКМ протоколунун формасы

[арыздын номери: _____ _

Дата: __ " ____ " _____

Жайгашкан жери: _____,

Күн тартиби:

№ Маселе боюнча чечим:

Эскертүү: Жыйындын жыйынтыгы боюнча кыскача отчет тиркелет.

Төрага: _____ (колу)

Катчы: _____ (колу)

Тиркеме С. Арызды каттоо журналы

№	Арыздын кыскача баяндамасы	Арыз ээсинин толук аты-жөнү	Арыздын катталган датасы	Арыздын чечилген күнү	Арыз ээсинин колу
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

**Кызыкдар тараптардын консультациясынын отчету
(2025-жылдын 22-августу)**

1. Жалпы маалымат

- Дата: 22-август, 2025-жыл
- Убактысы: 15:00 – 16:30
- Өтчү жери: Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги, көч. Жумабек, 101/1, Бишкек
- Формат: ЖСЧБПнын долбоорунун презентациясы, талкуу жана суроо-жооп сессиясы
- Уюштуруучу: Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу Долбоорлорду ишке ашыруу бөлүмү (ДИАБ)

2. Консультациянын максаттары

- Негизги кызыкдар тараптарга ӨКШЧД долбоорунун алкагында Жаратылыш жана социалдык чөйрөнү башкаруу планынын (ЖСЧБП) долбоорун сунуштоо.
- Катышуучуларды долбоордун масштабы, иш-аракеттердин Позитивдүү тизмеси жана операциялык процедуралар менен тааныштыруу.
- Катышуучуларды Дүйнөлүк банктын Кыргыз Республикасында колдонулуучу Экологиялык жана Социалдык стандарттары менен тааныштыруу.
- Потенциалдуу экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди жана аларды азайтуу боюнча чараларды талкуулоо.
- Тиешелүү министрликтерден, ведомстволордон жана Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин түзүмдүк бөлүмдөрүнөн алгачкы пикирлерди алуу.

3. Консультация процесси

Саламдашуу сөзү:

ДИАБдын директору Жылдыз Токторбаева сөз сүйлөп, өзгөчө кырдаалдарды башкаруу тутумунун максаттарына, алдын алуу даярдыгынын маанилүүлүгүнө, өзгөчө кырдаалдардын кесепеттерин жоюу иштерин координациялоодо Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин ролуна токтолду.

Презентация:

Коопсуздук боюнча ДИАБдын адиси Назира Абдыласова ЖСЧБП долбоорун сунуштады:

- ӨКШЧД долбоорунун компоненттери жана иш-чаралардын Позитивдүү тизмеси;
- Кыргыз Республикасында колдонулуучу Дүйнөлүк банктын 10 Социалдык жана экологиялык стандарттарды (СЭС) карап чыгуу;
- потенциалдуу экологиялык жана социалдык тобокелдиктерге алдын ала баа берүү;
- башкаруу жана азайтуу инструменттери (скрининг, жаңыланган ЖСЧБП, тобокелдиктерди азайтуу жана мониторинг планы);

- Арыздарды кароо механизми (АКМ), адам ресурстарын башкаруу процедуралары жана жүрүм-турум кодекси.

Талкуу:

Катышуучулар каржылоо механизмдери, долбоорлорду ишке ашыруу мөөнөттөрү жана өзгөчө кырдаалды жоюу боюнча өткөн операциялардын тажрыйбасы тууралуу жигердүү суроолорду беришти.

4. Суроо-жооп сессиясы

- **1-суроо:** Өзгөчө кырдаалдарга кеткен чыгымдардын сметасы барбы жана буга чейин ушундай долбоор ишке ашырылганбы?
Жооп: Бул жаңы механизм. Чыгымдардын суммасы өзгөчө кырдаалдын түрүнө жараша болот. Дүйнөлүк банктын долбоордук портфелиндеги өздөштүрүлбөй калган каражаттардын 10%га чейинки бөлүгүн кайра бөлүштүрүүгө болот. Ушундай эле механизмдер COVID-19 пандемиясында колдонулган (Саламаттык сактоо министрлигине 9 миллион АКШ доллары кайра бөлүнгөн).
- **2-суроо:** Долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү кандай?
Жооп: Долбоор алты жылга эсептелген, бир нече жолу активдештирүү мүмкүнчүлүгү бар. Документтер жыл сайын каралып, жаңыртылып турат.
- **3-суроо:** Кыргызстанда ушундай тажрыйба барбы?
Жооп: Ооба, COVID-19 учурунда жөнөкөйлөштүрүлгөн сатып алуулар жана кайра бөлүштүрүү процедуралары колдонулган, бул ӨКШЧД долбоорунун механизминин максатына ылайыктуулугун тастыктады.

5. Катышуучулар

Өкүлдөрү:

- Кыргыз Республикасынын борбордук министрликтери жана ведомстволору;
- Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин түзүмдүк бөлүмдөрү;
- Экологиялык жана социалдык башкаруу боюнча техникалык адистер;
- өнүктүрүү боюнча эл аралык өнөктөштөр (байкоочулар катары).

Катышуучулардын толук тизмеси 1-тиркемесинде каралган.

6. Жыйынтыктар

- Катышуучулар ЖСЧБП долбоору жана тиешелүү документтер (КТКП, Эмгек планы, АКМ, Жүрүм-турум кодекси) жөнүндө маалымат алышты жана кабыл алышты.
- Позитивдүү тизме экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди чектөө үчүн негизги чара катары белгиленет.
- ЖСЧБП долбоору ӨКШЧД долбоорунун алкагында андан ары иштеп чыгуу жана каржылоо үчүн алгылыктуу деп табылды.
- Катышуучулар долбоордун максаттарын жалпы колдой тургандыктарын билдиришип, анын ишке ашырылышына ийгиликтерди каалашты.

7. Коштоочу материалдар

- 1-тиркеме: Катышуучулардын тизмеси (2025-жылдын 22-августу)
- 2-тиркеме: Консультациялык жолугушуунун расмий протоколу (кол коюлган протокол)
- 3-тиркеме: Суроо-жооп сессиясынын корутундусу

- 4-тиркеме: Фотоматериалдар
- 5-тиркеме: Консультациялар жөнүндө кулактандыруулар Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин расмий сайтында жайгаштырылган

1-тиркеме. Катышуучулардын тизмеси (2025-жылдын 22-августу)

Список участников (офф-лайн)					
Общественное обсуждение Плана управления окружающей и социальной средой Проекта экстренного реагирования на чрезвычайные ситуации					
Дата: 22.08.2025 г.					
Время: 15.00					
Место: здание МЧС КР					
Заинтересованные стороны:					
№	Организация	ФИО	Должность	Контактные данные	Подпись
1	Министерство транспорта	Султанов Р.С.	вед. спец. ССН МР	0533	
2	Аппаратный состав	Самбаев Т.А.	2-л. спец.	0700	
3	Мин. водных рес. КХ	Имменди у.К.	вед. спец.	0700	
4	Мин. энерг.	Исмаев Т.К.	вед. спец.	0702	
5	Реш. по деп. Батырбаева	Батырбаева Б.И.	спец.	0704	
6	МУД	Исмаев Р.	инженер	0703	
7	ГИССИП при Минстрой	Абдыгаева А.З.	вед. специалист	0507	
8	Мин. труда, соц. обеспечения и миграции	Мамалбаев Р.М.	вед. спец.	0550	
9	ОАО "НЭС Кыргызстана"	Байтубетов Р.Д.	зам. первого згр.	0550	
10	Мин. культуры	Мамалбаев А.К.	зав. сектор	0502	
11	Мин. инт. КР	Алибеков С.И.	вед. спец.	0555	
12	КЦСА	Алибеков у. Ис	вед. спец.	0557	
13	ОП при МЧС КР	Алибеков И.К.	координатор	0553	
14	ОП при МЧС КР	Кожомуров А.Э.	специалист по мерам безопасности	0550	
15	УПЗ МЧС КР	Исмаилов В.И.	НЧО	0580	
16	ОО УПЗ МЧС КР	Исмаев И.П.	отдел. оф. ОО	0580	
17					
18					
19					

2-тиркеме. Коомдук талкуунун протоколу (кол коюлган)

**Протокол
общественного обсуждения Плана управления окружающей и социальной
средой проекта Всемирного Банка «Экстренного реагирования на
чрезвычайные ситуации»**

Дата: 22.08.2025 года

Время: 15.00-16.30

Место: г. Бишкек, ул. Жумабека 101/1, здание МЧС КР

Повестка дня:

1. Информация о проекте
2. Презентация проекта ПУОСС
3. Сессия «вопросы-ответы»

Докладчики:

Токторбаева Ж. А. – директор ОРП МЧС КР

Абдыласова Н. – специалист по мерам безопасности ОРП при МЧС

С приветственным словом выступила директор ОРП МЧС КР Токторбаева Жылдыз Айтбековна. В своей речи директор рассказал о работе ОРП МЧС КР, о реализуемых ОРП проектах Всемирного Банка, о достижениях, рассказала предысторию нового проекта, о проведенной работе по согласованию целей и задач намечаемого проекта с заинтересованными сторонами, визитов миссии Всемирного Банка и их официальных встреч, о проведенных встречах в государственных органах власти, научных организациях, с населением, местных органах власти, международных организациях развития и др.

Также кратко рассказала о принципах, которыми придерживались вовлеченные в процесс разработки проекта специалисты при выборе «Положительного списка товаров, услуг, работ и операционных расходов» и попросила озвучить все пожелания и возможные замечания к проекту документа.

Далее слово было передано специалисту по мерам безопасности Абдыласовой Назире.

Абдыласова Н. представилась и начала презентацию ПУОСС, в котором рассказала о компонентах проекта, подробно остановилась на раскрытии информации, касающееся новых 10 экологических и социальных стандартов ВБ, а именно подробно остановилась на 8 из них, применимых в КР.

Далее Абдыласова перешла на освещение прогнозов потенциальных экологических рисков, связанных с возможными ЧС. Сложность прогнозирования на этапе разработке ПУОСС является неопределенность возможных ЧС, ее масштабов, локации и ущерба.

Именно из-за отсутствия четкого прогноза экологических и социальных воздействий проекта была предложены прогнозные значения влияния проекта исходя из «Положительного списка».

При этом в зависимости от возможного ЧС ПУОСС будет корректироваться специалистом по мерам безопасности, которого ОРП наймут по упрощенной системе из заранее подготовленного списка отобранных специалистов.

Далее Абдыласова рассказала о применимых инструментах по исключению рисков, их минимизации или смягчения – это эколого-социальные скрининги и уточненный ПУОСС с планом мероприятий по смягчению рисков и планом мониторинга.

Абдыласова также уделила внимание Механизму рассмотрения жалоб, ПУТР, ПВЗС, Кодексу поведения.

После презентации участники перешли к части «вопросы-ответы».

Участники активно участвовали и задавали вопросы относительно проектных работ. Специалисты ОРП постарались ответить на все вопросы.

Общественное обсуждение прошло с участием представителей ключевых министерств и представителей структурных подразделений МЧС. Общее количество участников - ____ чел.

Общественное обсуждение прошло в доброжелательной атмосфере. В конце обсуждения все участники выразили огромную благодарность Проекту, с пожеланием удачи в реализации проекта, а также вклад в решении вопросов по устранению опасных участков на местах.

В конце встречи специалисты поделились контактами, по которым можно задать вопросы или направить обращения относительно проводимых работ: 0312 32-38-69 или по электронной почте: erik.mes.kg@gmail.com.

По итогам обсуждения решили:

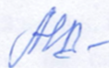
1. Принять к сведению представленную информацию.
2. Представленный ПОМ, ПУОСС, включая ПВЗС считать приемлемым для финансирования проекта “Экстренного реагирования на чрезвычайные ситуации”

Председатель общественного обсуждения

Ж.Токторбаева

Секретарь совещания

Н.Абдыласова

Дүйнөлүк Банктын Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоору үчүн Жаратылыш жана социалдык чөйрөнү башкаруу пландын (ЖСЧБП) долбоору боюнча коомдук пикирлердин протоколдору

Дата: 22-август, 2025-жыл

Убактысы: 15:00 – 16:30

Өтчү жери: Бишкек ш. Жумабек, 101/1, Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин имараты

Күн тартиби:

1. Долбоор жөнүндө маалымат
2. ЖСЧБП долбоорунун презентациясы
3. Суроо-жооп сессиясы

Баяндамачылар:

- Токторбаева Ж. А. – КР ӨКМнин алдындагы ДИАБдын директору
- Абдыласова Н. - коопсуздук чаралары боюнча ДИАБдын адис

Талкуунун жүрүшү:

Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу ДИАБдын директору Токторбаева Жылдыз Айтбековна кириш сөзүн айтты. Ал өз сөзүндө Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин алдындагы ДИАБдын ишмердүүлүгү, Дүйнөлүк банктын тарабынан ишке ашырылып жаткан долбоорлору, жетишилген натыйжалар, жаңы долбоорду ишке ашыруунун өбөлгөлөрү, кызыкдар тараптар менен максаттарды жана милдеттерди макулдашуу боюнча жүргүзүлүп жаткан иштер, Дүйнөлүк банктын миссиясынын иш сапарлары жана алардын расмий жолугушуулары, жергиликтүү калк менен жолугушуулар, эл аралык уюмдар менен жолугушуулар, ж.б айтып кетти. Ал ошондой эле адистер тарабынан «Товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, жумуштардын жана операциялык чыгымдардын

Позитивдүү тизмегин» иштеп чыгууда колдонгон принциптерди кыскача айтып берди жана катышуучулардан долбоордук документ боюнча өз сунуштарын жана мүмкүн болгон сын-пикирлерин билдирүүнү суранды.

Кийинки сөз коопсуздук боюнча адис Назира Абдыласовага берилди.

Абдыласова Н. өзүн тааныштырып, ЖСЧБП долбоорунун презентациясын баштады, анын жүрүшүндө ал долбоордун компоненттерин айтып берди жана Дүйнөлүк банктын 10 жаңы экологиялык жана социалдык стандарттары боюнча маалыматтын ачыкка чыгышын кеңири талкуулады, алардын ичинен 8 стандарты долбоорду ишке ашырууда Кыргыз Республикасынын шарттарына ылайыктуу.

Абдыласова андан кийин мүмкүн болуучу өзгөчө кырдаалдарга байланыштуу потенциалдуу экологиялык тобокелдиктерди болжолдоолорду талкуулоого өттү. ЖСЧБП долбоорунун даярдоо стадиясында болжолдоонун кыйынчылыгы

мүмкүн болуучу өзгөчө кырдаалдардын, алардын масштабынын, жайгашкан жеринин жана келтирилген зыяндын азырынча белгисиздигинде.

Бул так кесепеттерин болжолдуу болушуна караштуу Позитивдүү тизменин негизинде болоосун түзүү сунушталган.

Мындан тышкары, өзгөчө кырдаалга жараша, ЖСЧБП долбоору ДИАБ тарабынан жалданган коопсуздук боюнча адис тарабынан жөнгө салынат, ал адис алдын ала макулдашылган адистердин тизмесинен жөнөкөйлөтүлгөн система боюнча ишке алынат.

Андан соң Абдыласова тобокелдиктерди алдын алуу, минималдаштыруу же азайтуу үчүн колдонулган инструменттерди, атап айтканда, экологиялык жана социалдык скрининг, тобокелдиктерди азайтуу боюнча иш-аракеттер планы менен такталган ЖСЧБП долбоору жана мониторинг планын айтып берди.

Ал ошондой эле арыздарды кароо механизмин (АКМ), адам ресурстарын башкаруу процедураларын, кызыкдар тараптардын катышуусунун планын (КТКП) жана жүрүм-турум кодексин кеңири талкуулады.

Презентациядан кийин катышуучулар суроо-жооп сессиясында өз пикири менен бөлүштү.

Катышуучулар талкууга активдүү катышып, долбоордун ишке ашырылышы боюнча суроолорду беришти. ДИАБ адиси бардык суроолорго жооп берүү үчүн колдон келишинче аракет кылды.

Коомдук талкууга негизги министрликтердин өкүлдөрү, ошондой эле Өзгөчө кырдаалдар министрлигинин түзүмдүк бөлүмдөрүнүн өкүлдөрү катышты.

Катышуучулардын жалпы саны: 16 адам.

Талкуу достук кырдаалда өттү. Жыйынтыгында бардык катышуучулар долбоор үчүн ыраазычылыктарын билдиришип, аны ишке ашырууда жана кооптуу аймактарды жок кылуу көйгөйлөрүн чечүүдө ийгиликтерди каалашты.

Жолугушуунун аягында эксперттер суроолор же комментарийлер үчүн байланыш маалыматтары менен бөлүшүштү: тел. 0312 32-38-69, e-mail: erik.mes.kg@gmail.com.

Талкуунун жыйынтыгында төмөнкүдөй чечим кабыл алынды:

1. Берилген маалыматка каралды жана талкууланды.
2. Операциялык колдонмо, ЖСЧБП долбоору жана КТКП Өзгөчө кырдаалдарга шашылыш чара көрүү долбоорун каржылоого жарамдуу катары каралды.

Коомдук талкуунун төрагасы: Ж. Токторбаева

Чогулуштун катчысы: Абдыласова Н

Тиркеме 3. Суроо-жооп сессиясынын кыскача мазмуну

Суроо:

Сизде өзгөчө кырдаалдарга кеткен чыгымдардын мониторингине баа барбы? Каражат кайда жана кандай көлөмдө бөлүнөт? Буга чейин ушундай долбоорлор ишке ашырылган беле?

Жооп:

Бул механизм азыр биз үчүн дагы, Дүйнөлүк банк үчүн дагы жаңы. Биз өзгөчө кырдаалдарга чара көрүү боюнча өлкөнүн болгон тажрыйбасына таянабыз. Ар бир өзгөчө кырдаалдардын өзүнүн уникалдуу өзгөчөлүктөрү бар. Бир учурда коммуналдык тармактарды калыбына келтирүү, башка учурда медициналык жардам көрсөтүү талап кылынышы мүмкүн. Кээде көпүрөлөрдү куруу керек болсо, башка учурларда электр линияларын калыбына келтирүү же жашоо үчүн маанилүү кызматтарды көрсөтүү керек. Ошондуктан чыгашалардын багыттары жана өлчөмдөрү өзгөчө кырдаалдардын түрүнө жана тиешелүү кызматтардын муктаждыктарына жараша аныкталат. Эгерде ӨКШЧД долбоору иштетилсе, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү Дүйнөлүк банктын Кыргыз Республикасындагы жалпы долбоордук портфелинин 10%га чейинкисин пайдалана алат. Тизмеге кирген конкреттүү долбоорлор Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Дүйнөлүк банк менен биргеликте талкууланат жана аныкталат.

Суроо:

Долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү кандай?

Жооп:

Долбоор алты жылга эсептелген, анын ичинде Кыргыз Өкмөтү зарыл болгон учурда аны бир нече жолу активдештире алат. Долбоордун бардык документтери жыл сайын каралып, зарылчылыкка жараша жаңыланат.

Суроо:

Сизде да ушундай окуя болдубу?

Жооп:

Ооба, ушундай эле окуя COVID-19 пандемиясынын учурунда да болгон. Ошондо 9 млн доллар КР Саламаттык сактоо министрлигине ишке ашырылып жаткан ЖИБ долбоорунан кайра бөлүнгөн. Өзгөчө кырдаалдарда Дүйнөлүк банк жөнөкөйлөштүрүлгөн механизмдерди, анын ичинде түз сатып алууларды колдонот. Бул процедуралар пандемия учурунда сыналган.

Тиркеме 4. Сүрөттөр

5-тиркеме. КР ӨКМ расмий сайтында консультациялар жөнүндө ачык билдирүүлөр

Консультация тууралуу толук маалымат КР ӨКМ расмий сайтында жайгаштырылган:

<https://www.mchs.gov.kg/ky/news/krizistik-kyrdaaldarga-dayardyk-koruu-dolbooru-zh-arandyk-korgonuu-kyzmattary-tarabynan-koldoo-tapty/>

<https://www.mchs.gov.kg/ru/news/mchs-kr-vynosit-na-obshestvennoe-obsuzhdenie-p-ervonachalnyi-draft-proekta-ekstrennogo-reagirovaniya-na-chrezvychyye-situacii/>